

J E L E N T É S

a Papp Ferenc Kutatócsoport 1980 évi tevékenységéről

Barlangtani Intézet

D - 1980 - 28.

Könyvtára

A Csoport az elmúlt évekhez hasonlóan tevékenységét több szintjén fejtette ki. Az elmúlt évi tevékenítő mértékben a Csoport nehéz anyagi helyzete szabta meg. Köszönhető, hogy a tervezett feltáró táborokat nem szerveztük meg. Inkább egy-egy hőtvégi kiruccanás formájában folytattunk terepi munkát, ill. a VMTE Baradla csoport feltáró munkájába kapcsolódunk be, mint felkért szakértők.

1. Társulati tevékenység.

Tagjaink résztvettek az évkönyv IX. kötetének utolsó nyomdára előkészítő munkáján, ill. összegyűjtötték a következő X. kötet anyagát és megkezdték annak szerkesztői munkáját. Résztvettünk a Baradla - és az Oktatási Bizottság munkájában. Egy-egy tagunk résztvett az Elnökség ill. a titkárság munkájában. A Társulat képviselőjeként résztvettünk az UIS Karsthidrológiai és Fizikai-kémiai Bizottság munkájában. A Bizottság két munkabizottságának kelet-európai referense csoportunk tagja /Maucha L. és dr. Cser F./, a Bizottság szeptemberi szűkei ülésén Gádoros Miklóst is tagjai sorába vette fel.

2. Tudományos tevékenység.

Megkezdjük a Vass Imre barlangban az alfa-részecskék rendszeres mérését. Jelenleg havi átlag mérések folynak. Az ideiglenes mérések alapján úgy tűnik, a Vass Imre barlangban az alfa részecskék átlagos sűrűsége mintegy kétszerese a másutt mérhető értékeknek.

Folytattuk a Jósvalói környéki források rendszeres /havi/ vizkémiai elemzését. Az elmúlt évi jelentésben részleteztük a méréseket és a kezdeti tapasztalatokat, amit a Vass Imre barlang és a Kistohonya forrás viz-elemzéseiből nyertünk. Az év végére rendelkezésünkre álló adatokat összegezve megállapíthatjuk, hogy a karstforrások vize meglehetősen állandó kémiai összetételű az év nagyon nagy hányadában. Hirtelen és szélsőséges változások tapasztalhatók a tavaszi árvizek során. Az árvizek felfutó idejében a vizek oldott só tartalma rendkívüli módon lecsökken még azokban a forrásokban is, ahol tetemes mennyiségű kétszéntvíz megjelenésével nem lehet számolni. A kémiai összetétel alapján meghatározható a vízhozam azon része, ami döntő mértékben szivárgó vizekből ered. Meghatározható a forrás jellege is, hogy szivárgó- ill.

kevert vizek fakadnak-e benne adott időben. Indokolatlan és fel-tűnő különbségeket tapasztaltunk a Baradla barlanghoz rendelt két forrás, a Jósva és az un. Alsó-barlangi forrás vize között. Az évközi eredmények alapján előadást tartottunk a kapott ered-ményekről a szófiai Európai Regionális Barlangkutató Konferen-cián szeptemberben. Az eredményeket részletesen a Társulat előtt előadásban kívánjuk bemutatni április hónapban.

Folytattuk és az év végén értékeltük a több mint 10 évvel ez-előtt elkezdett beszivárgás méréseket. Az aggteleki hegység nyug-gati területén összegeztük a 10 évi forráshozamok vizsgálati ered-ményeit valamint a Vass Imre barlangi öt csepegésmérő hely re-gisztrációs adatait. A források vízhozama alapján meghatároztuk azok vízgyűjtő területét és azokat kivetítettük a felszíni dom-borzati viszonyok figyelmebevételével a geológiai térképre. Meg-határoztuk a felszín alatti lefolyás értékét $/l/sec/km^2/$, a sziv-érgési tényező évi átlagos és havi átlagos értékeit, meghatároztuk a vízszintes értelmi transzmisszibilitást $/T-$ tényező/ és azt $6-89$ m^2/sec -nek találtuk. Ugyanez a Szelce-völgyi karsztkut terüle-tén mintegy fél nagyságrenddel nagyobb. A sok évi átlagos szivár-gási tényezőt $1-8 m/100$ nagyságúnak találtuk. Két új módszert dol-goztunk ki a havi beszivárgási $\%$ meghatározására és a módszerek se-gítségével számított beszivárgás a Böcker által meghatározott érté-kek közelében van, kivéve a 4. negyedévi értékeket, amelyek még annál is kisebbek. Az évi átlagos beszivárgás nem éri el a terü-leten a 30%-ot és nagyjából megegyezik Keszler korrekció nélküli számított eredményeivel. Meghatároztuk a csepegésmérések alapján egy csepegőhely átlagos vízgyűjtő területét és azt $1.3 M^2$ -nek ta-láltuk. Az érték remekül egyezik az 1978-as Konferencián a forráshozamok időállandói és a heliktit modellben alkalmazott szivárgási vizsgálatok összevonnása alapján kapott $1 m^2$ értékkel.

3. Feltáró tevékenység.

A Csoport önálló feltáró munkát a Haragisty fennsík un. Viz-fakadás nevű árvi forrásszájában folytatott. A forrás ritkán működik, évi összes vízhozama megfelel egy $0.4 km^2$ vízgyűjtő terü-letnek. A forrásban víz általában akkor jelentkezik, amikor a Vass Imre barlangban a víz a felső járatokban is megjelenik. A forrásszájából lefelé haladva huzatos szálkő járat eltömődését bontottuk ki. Jelenleg mintegy 6 m mélyen vagyunk. Az év végére

tervezett munkát, a forrásban megjelenő víz meggátolta. A forrás - jelenlegi feltételezésünk szerint - mint egy mélyebbre húzódott karsztvízszint túlfolyója működik, önálló vízgyűjtő terület nem rendelhető hozzá. A feltárást folytatjuk, ugyanis a forrásból kiömlő víz feltehetően a Vass Imre barlang/ Kistohonya forrás vízrendszeréhez tartozik.

Két tagunk résztvett a VMTE Baradla Csoport Baradla-alsó barlangi feltáró munkáján. Résztvettünk a tábor fel- és leszerelésében, a feltáró munkában, az új részek fotodokumentálásában valamint teljes egészében saját erőből biztosítottuk a feltárás közbeni hírközlést.

A feltáró tevékenységekben a következő tagok és vendégek vettek részt: Berhiday Tamás, Farkas Péter, Gádoros Miklós, Kérdő Andrea, Izápi Gábor, Kérdő Péter, Nyék helyi Dorottya, Wiemann Zsolt, valamint a VMTE Központi csoportból Holl Balázs, Mokra Imre és Turtegin Elek.

Az FTI megbízásából a Szabadsághegyen elvégeztük egy barlangszerű agyagbánya térképi pontjainak a felszíni terephez történő illesztési munkáit. A munkát rádió segítségével végeztük.

4. Sport tevékenység.

A Csoport tagjai edzésként és ismereteik gyarapítása céljából az év folyamán több látogatást tettek a Ferenchegyi, a Mátyáshegyi, a Solyári Ördöglyuk barlangban, túrákat vezettek Jósvalfőn a Vass Imre, a Kossuth és a Béke barlangban, meglátogatták a Tési fennsík barlangjait. Tovább folytatták a SZIKKTI turista szakosztályának a patronálását. Csapatot indítottunk a Kinizsi Kupában, ahol a csapat helyezést ért el. A SZIKKTI tagjaival közös csapatot indítottunk a Tatabányai Barlangnap versenyén. Kötéltechnikai és sziklamászó gyakorlatokat végeztünk, oktattuk a gyakorlatlanokat.

5. Egyéb tevékenység.

A Társulat rendezvényein egy előadást tartottunk a Barlangi Ácsolatok címmel. Két előadást tartottunk a szófiai konferencián. Az egyik a Jósvalfő környéki források vízkémiai problémáját, a másik a hévforrások és a bányászat kölcsönhatási problémáit taglalta, mindkét előadás nagy figyelmet keltett.

Budapest, 1981. január 31.

Cser F. Zsuzsanna
A. Csaucha László/
csoportvezető *h*